

Monumentnummer*: 520483

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 22 april 2002
Kadaster deel/nr 82749/182

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Sint-Oedenrode Meierijstad Noord-Brabant

Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Lindendijk	5			5491 GA	Sint-Oedenrode		
Lindendijk	7			5491 GA	Sint-Oedenrode		

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Sint Oedenrode	G			5056
Sint Oedenrode	G			5057
Sint Oedenrode	G			3799
Sint Oedenrode	G			4316

*Omschrijving***

Inleiding.

De voormalige ZUIVELFABRIEK St. Oda is in 1916 gebouwd naar ontwerp van architect L.J.P. Kooen in Traditioneel-Ambachtelijke stijl. Zij is gelegen langs de doorgaande weg naar Schijndel, die toen al verhard was en zodoende goed bereikbaar voor de melkaanvoer. Een ruim voor- en zijerf bood ruimte aan de vele melkwagens en aangevoerde melkbussen. De achterzijde van de fabriek is aan de Dommel gelegen voor de afvoer van produktiewater. Na de ingebruikneming is de fabriek diverse malen uitgebreid en verbouwd. De fabriek werkte op coöperatieve grondslag en is genoemd naar de patroonheilige van Sint-Oedenrode, wat verwijst naar de katholieke achtergrond van de leden. Zij werd aanvankelijk op stoom gedreven en vormde de opvolger van een vijftal handkrachtboterfabriekjes in de omgeving. Er werd voornamelijk boter geproduceerd, maar vermoedelijk ook consumptiemelk. De mechanisering van de zuivelverwerking speelde een belangrijke rol in de modernisering van het platteland en was met name op de zandgrondenvan Noord-Brabant zeer wijd verbreid. Van de ruim tweehonderd zuivelfabriekjes die de provincie heeft gekend, is door

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

onderlinge fusies nog slechts een handvol bewaard gebleven.

In 1948 ging de zuivelfabriek Sint Oda op in de Zuivelvereniging De Kempen en werd later overgenomen door de zuivelcoöperatie Campina. In 1979 werd de produktie gestaakt. Momenteel is het pand in tweeën gedeeld. De oorspronkelijke produktieafdeling aan de zuidkant biedt onderdak aan een restaurant, het oorspronkelijke ketelhuis met kantoor en garage, aan de noordzijde, is in gebruik als kantoor.

Omschrijving.

De zuivelfabriek is samengesteld uit diverse bouwdelen, die alle zijn opgetrokken uit machinale baksteen en tezamen een overwegend rechthoekige plattegrond vormen. De oorspronkelijke produktiegebouwen zijn onderkelderd en hun gevels zijn in later tijd wit geschilderd. De oost- en zuidzijde zijn één bouwlaag hoog onder zadel- en schilddak, de laatste met brede overstek en beide belegd met Tuile du Nordpannen. Een vierkant bouwgedeelte aan de westzijde is twee bouwlagen hoog en is gelegen onder tentdak, belegd met Tuile-du-Nordpannen, met vierkante ontluuchtingskap in de nok. De gevel van het oostelijk gedeelte is voorzien van tandlijsten en heeft in de zuidoostelijke hoek een natuurstenen beeld van de heilige Oda.

De vensters van dit gedeelte zijn voorzien van houten kruiskozijsen met halve luiken. Een laadbordes voor de melkontvangst bevindt zich tegen zuidgevel, onder het schilddak met breed overstek. Ook tegen de westgevel is een laadbordes aangebracht.

De noordzijde, die uit verschillende onderdelen bestaat, is wit geschilderd. Het voormalig kantoorgedeelte onder plat dak bevindt zich aan de noordoostelijke zijde van het pand en is vermoedelijk kort na de bouw aangebouwd. De oorspronkelijke kantelen zijn in later tijd verwijderd. De gevelindeling is in de jaren zeventig aangepast, met instandhouding van de oorspronkelijk aanwezige driedeling.

Het ketelhuis is anderhalve bouwlaag hoog en ligt onder zadeldak, belegd met Tuile du Nordpannen. De gevelindeling is nog oorspronkelijk. Het naastgelegen gedeelte is één bouwlaag hoog, onder schilddak, belegd met Tuile du Nordpannen. In de gevel van dit gedeelte is recentelijk de rondboog opengewerkt, die oorspronkelijk alleen geopend werd wanneer een ketel moest worden vervangen. Ten slotte ligt tussen dit gedeelte en de huidige nieuwbouw een éénlaags gedeelte onder plat dak, dat oorspronkelijk werd gebruikt als garage.

De circa dertig meter hoge, ronde schoorsteen zonder voet staat naast het voormalige ketelhuis en is opgetrokken uit baksteen. Hij heeft een geprofileerde kop en is voorzien van ijzeren banden. De hoofdingeling van het interieur is behouden, al zijn veel aanpassingen gepleegd. De ruime keldervertrekken kennen een betonnen zoldering, gedragen door betonnen kolommen. Een deel van de oorspronkelijke tegels is nog aanwezig, alsmede de ijzeren schuifdeuren, die uitkomen onder het laadbordes aan de zuidgevel.

Waardering.

De zuivelfabriek met schoorsteen is van algemeen belang. Zij heeft cultuurhistorische waarde als herkenbaar voorbeeld van een coöperatieve zuivelfabriek, met kenmerkende opbouw, vormgeving, omvang en ligging. Zij vormt daarmee de herinnering aan een belangrijke fase in de maatschappelijke en economische ontwikkeling van ons land. Zij heeft architectuurhistorische waarde als onderdeel van het oeuvre van de architect L.J.P. Kooken vanwege de toepassing van traditionele elementen. Zij is betrekkelijk gaaf behouden en zeldzaam als voorbeeld van een eertijds zeer gangbaar type zuivelfabriek.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Boerderijen, molens en bedrijven

Industrie

Zuivelfabriek